Her hjemme eller der hjemme?

DILEMMAER FOR EN TYRKISK HJEMSTAVNS-
FORENING I KØBENHAVN

I kraft af migration kan en landsby udgøre et transnationalt socialt rum. Dermed kan det være forbundet med visse vanskeligheder at forlade sin landsby, ikke mindst i abstrakt forstand. Hjemstavnsforeninger bidrager til at institutionalisere disse rum, men bringer samtidig forskellige migranttyper frem i lyset.

Connie Carøe Christiansen, adjunkt, phd, Internationale Udviklingsstudier, Institut for samfund og Globalisering, Roskilde Universitetscenter. Tidligere publikationer inkluderer: "News Media Consumption Among Immigrants in Europe: The Relevance of Diaspora", *Ethnicities*, 2004.

Indenfor de seneste halve årti har migranter fra en enklave af kurdiske landsbyer i Konya-regionen i Tyrkiet, nu primært bosat i Københavns vestlige forstæder, etableret hjemstavnsforeninger.²

Foreningerne forbinder migranter fra den samme by eller landsby i forskellige destinationer med dem som fortsat bor i byen eller landsbyen, og udgør et forsøg på at opretholde, eventuelt genoprette en form for fællesskab blandt dem, som mener at have rødder i landsbyen. Men hvilken form for fællesskab er mulig for disse landsbybeboere, som nu er spredt, både i geografisk, og som jeg skal vise i det følgende, social forstand? Således har ikke alle lige stor fordel af migrationen fra landsbyen.

Den hjemstavnsforening, som Selim, en ca. 50-årig mand, der migrerede fra sin landsby for mere end 20 år siden, er den første formand for, har ligesom Sezers forening allerede taget initiativ til udviklingsprojekter i hjembyen. Den direkte anledning til at foreningen blev dannet var, at landsbyens borgmester kom til København og gjorde migranterne det klart, at der var behov for deres hjælp og at en forening kunne udgøre en bro imellem landsbyen og Danmark. Selim formulerede det således:

TEKST: Connie Carøe Christiansen

“Mange af dem, der er tilhængere af aktiviteter i landsbyen har kæmpehuse i landsbyen. De har faktisk brugt en formue på at bygge huse. Det er klart, jeg forstår dem godt. Så forventer man at have en vej og en brønd, der fungerer, og elektricitet. Det kan jeg ikke lide. Jeg siger på forhånd at vi skal have en dagsorden, sådan før hvert bestyrelsesmøde. Så vi mere og mere vægter aktiviteter her i landet. Jeg synes ikke det er relevant, og at det er vores opgave at betale for folks skraldespande og renovation, det er statens opgave, den tyrkiske stats opgave. Jeg vil gerne gå med til at vi måske lærer de folk, der bor dernede om hvordan de skal bede om hjælp fra staten. Hjælpe dem, støtte dem og rådgive dem til at hente hjælp fra den tyrkiske stat. I stedet for at betale dem.”

Sezer, bestyrelsesmedlem i hjemstavnsforening, interview i København, april 2006.¹

“Faktisk bor mere end halvdelen (af landsbyen) i Danmark. Det er derfor vi mente, at vi ville skabe en forening, som kunne gøre noget for vores hjemby, landsbyen, såsom at plante træer. I fremtiden kunne vi indsamle bidrag iblandt os og plante, for eksempel 10.000 træer og skabe en skov. Desuden er der nogle fattige familier, som vi gerne vil hjælpe og vi vil gerne at deres børn kommer i skole, så vi kunne betale deres udgifter.”

Selim billiger således, at der er behov for at migranterne gør noget for deres hjemby. Hvor begrænsede disse initiativer end forekommer at være, ser de ud til at være af betydning for hjembyen.

Hjemstavnsforeningerne er et resultat af en fælles tilknytning til et oprindeligt udgangspunkt, men konstitueret af forskellige typer af migranter, med forskellige former for tilknytning til dette udgangspunkt. Det fører igen til at de sætter forskellige dagsordner for deres hjemstavnsforeninger og ikke alle er lige optaget af at etablere udviklingsprojekter. Hjemstavnsforeninger i Tyrkiet er forbundet med landby migration såvel som international migration. Caglar har observeret opkomsten af hjemstavnsforeninger blandt tyrkiske migranter i Tyskland i løbet af 1990'erne og påpeget at disse foreninger indgår i samarbejde med det lokale lederskab i tyrkiske byer med henblik på at fremme investeringer i nogle af de områder, som samtidig modtager statslig støtte til at fremme økonomisk udvikling.³ For nogle kan det være en vanskelig, ambivalent og langvarig proces at forlade landsbyen, ikke mindst i abstrakt forstand. Men hvilken form for solidaritet med landsbyens nuværende beboere kan der eksistere blandt migranter som måske for længe siden forlod landsbyen? Og hvilken form for udvikling kan hjemstavnsforeningerne forandre i områder, der ikke har den tyrkiske stats særlige bevågenhed med henblik på erhvervsudvikling?

Sociale differentieringer i det transnationale sociale rum

Igennem 1980'erne og 1990'erne har migrationsforskere og -politikere i Europa ikke viet Tyrkiet megen opmærksomhed,

men som disse hjemstavnsforeninger indikerer, er Tyrkiet relevant for spørgsmålet om migranternes engagement i hjemlandet. Hvis man skeler til det vel-dokumenterede mexicanske eksempel, så fremgår det, at det som regel er 1. generations migranter, som samtidig er orienteret mod hjemlandet, der opretter og er aktive i hjemstavnsorganisationer.⁴ Det er ligeledes tilfældet for den håndfuld af hjemstavnsorganisationer, som jeg her vil tage

Hjemstavnsforeningerne er et resultat af en fælles tilknytning til et oprindeligt udgangspunkt.

udgangspunkt i. I den første generation opstår der til tider uforenelige strategier, hvilket kampe om hjemstavnsforeningernes dagsorden vidner om. Migration udgør i sig selv en differentieringsproces, i kraft af at migranter i modtagerlandet har forskellige strategier for at opnå en form for social og økonomisk succes.⁵ Migranter fra Tyrkiet repræsenterer en række etniske og religiøse grupperinger.⁶ De fleste landsbyer i Tyrkiet er forholdsvis homogene hvad angår religion og etnicitet, men indenfor den enkelte landsby er der og udvikles der løbende yderligere sociale differentieringer, ikke mindst i de landsbyer, som er præget af at en stor del af deres befolkning har migreret. Derfor kan den religiøse og etniske heterogenitet atter uddybes.

I det følgende vælger jeg at kalde det sociale rum som migranter og tilbageblevne landsbybeboere i bred forstand agerer indenfor, for et transnationalt socialt

rum, det vil sige et socialt rum, som skabes gennem aktiviteter og forbindelser, der går på tværs af landsbyen i Tyrkiet og den københavnske forstad. I et transnationalt perspektiv på migration opfattes migranternes aktiviteter i et rum, som er dækket af flere nationalstatslige rammer, men som et minimum af afsenderlandets og modtagerlandets.⁷ For at skelne disse aktiviteter fra transnationale processer afstedkommet af stater, samarbejdsorganisationer mellem stater og multinationale virksomheder, har Guarnizo og Smith foreslået benævnelsen "transnationalism from below".⁸ Goldring har i sin terminologi valgt at gøre migranternes aktiviteter eksplicitte; hun henviser til "migrant-led transnationalism". Denne definerer hun som "migrant-initiated practices and institutions that foster transnational social spaces",⁹ altså de handlinger hos migranter, som fører til, at transnationale sociale rum og institutioner opstår. Min diskussion angår de migranter og ikke-migranter som befolker dette rum.

Hjemstavnsforeninger som igangsættere af udvikling

På foreningernes hjemmesider på internettet, er det tilsyneladende muligt at kanalisere noget af den kommunikation som er nødvendig for at opretholde en idé om et fællesskab, for eksempel information om bryllupper, dødsfald, om sange og historier, der er på vej i glemmebogen og om landsbyens historie som sådan. Denne kommunikationskanal kan fordre fællesskabsfølelsen som en form for erstatning for en mere fysisk kontakt og kommunikation ansigt-til-ansigt. En opfattelse af at der fortsat eksisterer en form for landsbyfællesskab, solidaritet eller forpligtelse overfor

landsbyen og dens beboere er en forudsætning for udviklingsinitiativer. Men hverken hjemstavnsforeninger eller hjemmesider kan ændre på det faktum at der er tale om at disse landsbyfællesskaber er under transformation – og måske på vej til at blive undermineret af de forskelle og hierarkier, som den internationale migration, og for disse landsbyer, migration til Danmark, i høj grad har været med til at forstærke.

Hjemstavnsforeninger er i anden sammenhæng, primært den latinamerikanske, blevet udpeget som vigtige aktører for igangsætning af udviklingsprojekter i hjembyen.¹⁰ Denne form for engagement hos migranter kan man selvfølgelig sætte spørgsmålstegn ved; det er ikke givet at den fører til udvikling i et langsigtet perspektiv. Der kommer hverken arbejdspladser eller økonomisk vækst ud af, at migranterne samler penge ind til en brugt ambulance til landsbyen eller til en renovering af landsbyskolen. Skal migranternes engagement i udviklingsprojekter af denne art da først og fremmest opfattes som en mulighed for at bevise deres succes i udlandet overfor de tilbageblevne landsbybeboere? Det antydes til tider af migrationsforskere såvel som af Sezer, migrant fra én af de kurdiske landsbyer, i det ovenstående uddrag fra en diskussion, som jeg havde med ham.

Forbrug og landsbykollektiv

Faist gør rede for, hvordan sociale bånd og følgelig solidaritet transformeres i transnationale sociale rum, på en linie strakt ud mellem bilaterale solidaritetsformer, som udveksles mellem familiemedlemmer, mens mere kollektive solidaritetsformer tager udgangspunktet i for eksempel landsbyen. Endelig findes en tredje form for sol-

idaritet i de forestillede kollektive identiteter, såsom i religiøse kollektiver eller i nationale identiteter. Det er ikke min hensigt at argumentere for, at et engagement i udviklingsprojekter i landsbyen først og fremmest er rettet mod at hævde sin status

En opfattelse af at der fortsat eksisterer en form for landsbyfællesskab er en forudsætning for udviklingsinitiativer.

som migrant. Men etableringen af hjemstavnsforeninger har nogle konsekvenser for landsbykollektivet og de sociale hierarkier, som allerede findes i landsbyen, og for at besvare dette spørgsmål er forbrug relevant, idet forskellige muligheder for forbrug, især mellem landsbyens indbyggere og migranter er vigtige signaler, blandt andet om tilhørsforhold og sociale hierarkier, forstærket af migration.

De betingelser, som fordrer at migranter sender penge tilbage til de tilbageblevne i hjemlandet og formerne for deres engagement i udvikling af den landsby eller by som de migrerede fra er kommet i fokus, blandt andet næret af den nylige ekspansion af transnationale studier. Men der er måske også nogle effekter af transmigranternes aktiviteter, som ikke så let lader sig måle. Levitts forslag om ikke kun at undersøge effekterne af de økonomiske remitter, men også de sociale, har forøget kompleksiteten i spørgsmålet.¹² Hun definerer sociale remitter som de idéer og praksisformer, som migranter i modtagerlandet tager til sig og derefter introducerer i

afsenderssamfundet. Det kan dreje sig om en anderledes arbejdsdeling mellem kønnene eller det kan dreje sig om en skærpet opmærksomhed overfor forurening eller nye standarder for forbrug. Udviklingen af et afsenderssamfund afhænger således ikke kun af økonomiske remitter, men også af sociale.

Migrationen fra Kücükale

Explorative samtaler, "deep hanging out", det vil sige uformelle samtaler og observationer i en klub for disse kurdiske migranter i en forstad til København, først og fremmest frekventeret af mandlige migranter, har været min indgang til at få information om disse foreninger og deres hjemmesider. Størstedelen af dem kommer fra en landsby, som jeg her vil kalde "Kücükale" og de udgør en majoritet blandt beboere med baggrund i Tyrkiet i denne forstadskommune, anslået 400 familier. Andre har slået sig ned i omgivende forstæder. Atter andre har slået sig ned i andre europæiske lande, såsom Sverige eller Tyskland. Men størstedelen af migranter fra Kücükale menes at bo i denne forstad. Næsten samstemmende fortalte disse migranter at de ikke længere regelmæssigt sender penge til de tilbageblevne familiemedlemmer i landsbyen, til dels fordi den nærmeste familie ikke længere bor dér, men ligeledes er migreret. Til sammenligning er der ca. 1400 indbyggere i Kücükale i dag, mens antallet af huse, ifølge en ansat på kommunekontoret, er 700. Da der bor flere end to personer i de fleste huse, betyder det at en del af husene enten står permanent tomme, eller kun er beboet om sommeren. Mange migranter fra Kücükale opfatter sig som *Kücükaleler*, som fra Kücükale, især hvis man er

født i landsbyen. Denne opfattelse er baggrunden for den nylige dannelse af Kücükale Dayanisma Dernegi eller Kücükale Solidaritetsforening – én af de omtalte hjemstavnsforeninger, som jeg i det følgende vil præsentere nærmere. Ligesom de omgivende landsbyer, er Kücükale en kurdisk landsby.

Migranttyper

De første migranter fra Tyrkiet ankom til Danmark i de sene 60'ere, hvilket indebærer at de som immigrant gruppe nu har boet i Danmark i mere end 35 år. Som følge af familiesammenføring, ægteskabsmigration og børnefødsler er deres antal forøget, også i årtierne efter at arbejdsmigration ophørte via lov i 1973. I forbindelse med statskup i Tyrkiet i 1980 og den politiske uro, der førte til den, blev et antal politiske flygtninge accepteret; efterfølgende har kurdiske politiske aktivister opnået status som politiske flygtninge. I alt udgør disse forskellige grupper fra Tyrkiet den største nationale gruppe uden dansk statsborgerskab i Danmark, nemlig omkring 55.000 personer. Blant andet den nylige revision af de danske regler for familiesammenføring, populært kaldet 24 års-reglen, betyder at der er sket et drastisk fald i ankomsten af nye migranter til Danmark fra landsbyerne i Konya-regionen. Det er i det mindste sådan migranterne præsenterer situationen. I mange år har familiesammenføring, eller mere præcist ægteskabsmigration, været den eneste måde for landsbyens beboere at komme til Danmark på.

Det er i overvejende grad mænd i aldersgruppen 30 til 60 år, der er aktive i hjemstavnsforeningerne, og jeg foreslår at der blandt migranterne fra Konya-regionen i dag tegner sig to hovedtyper af – overve-

jende mandlige – migranttyper, blandt andet udledt af deres placering på arbejdsmarkedet. Den ene kalder jeg for *entreprenøren*, idet der er tale om selvstændige erhvervsdrivende, ofte butiksindehavere, køreskolelærere eller taxi-vognmænd. Det er denne type, som først og fremmest investerer i hjembyen. Den anden kalder jeg for *integrationsagenten*. Denne type opfatter integration af sine landsmænd som det vigtigste mål og arbejder derfor også i sin fritid med aktiviteter, som er rettet mod integration af sine landsmænd og deres børn. Vedkommende har fået nogen uddannelse, kan for eksempel være folkeskolelærer eller i lignende profession, og lægger mindre vægt på forbrug. En tredje kategori, som man kunne udpege er migrant-arbejderen, en type, som passende associeres med den første gruppe af migranter fra Tyrkiet, nemlig dem, som fandt arbejde i den industrielle sektor. Alle typer af migranter findes i de hjemstavnsforeningerne som jeg diskuterer her, men som hovedtendens står de to første typer i opposition til hinanden, når det gælder retningen for foreningernes aktiviteter. Entreprenørerne ser udviklingsprojekter i landsbyen som et naturligt mål for foreningerne, mens integrationsagenten er skeptisk overfor dette formål, selvom vedkommende fortsat kan have en vis tilknytning til hjembyen.

De foreslåede typer er weberianske idealtyper snarere end de er i overensstemmelse med konkrete personer. Selim, citeret ovenfor, ser jeg dog overvejende som entreprenør, mens Murat som jeg præsenterer nærmere nedenfor, såvel som Sezer, som integrationsagenter, og de er begge folkeskolelærere i den danske folkeskole og skeptiske overfor udvikling-

sprojekter i hjembyen. Murat har valgt ikke at engagere sig i den ny forening, mens Sezer er bestyrelsesmedlem.

I stedet for at skelne mellem midlertidige og permanente migranter, eller mellem første og anden generation, udbygger jeg altså differentieringen af dem, der selv har oplevet opbruddet fra ét samfund og etableringsprocessen i et nyt, dog primært blandt mænd. Med andre ord, antager deres engagement i hjemlandet forskellige former, alt efter deres økonomiske strategier og forbrugsmønstre, med afsæt i de betingelser, som skabes af familieforhold, arbejde og status som migrant.

Skabelsen af Kücükale Dayanisma Dernegi
Uenighederne under etablering af en forening for Kücükale er et godt eksempel på, hvordan migranterne forholder sig forskelligt til deres hjemby, alt efter migranttype. Murat blev for nyligt valgt til byrådet i den forstad, som han og de fleste andre migranter fra Kücükale bor i. For næsten 10 år siden forsøgte han og en ven at etablere en hjemstavnforening. Murat ønskede, at foreningens aktiviteter blev rettet mod integration af foreningens medlemmer i det danske samfund, og så en mulighed for selv at hjælpe gennem undervisning. I stedet ønskede de potentielle medlemmer at bruge foreningen til at starte en fælles forretning. Derfor opgav de.

Nu, åtte år senere, er en forening endelig blevet dannet, og den har hurtigt fået mere end 1100 medlemmer. Et møde blev annonceret til at finde sted i april 2006, og det viste sig at der var stor interesse fra migranter fra Kücükale i den pågældende og omkringliggende forstæder. En midlertidig bestyrelse blev

etableret og i maj måned fandt den første generalforsamling sted og sikrede at foreningen og dens vedtægter kom på plads. Ifølge den kortfattede rapport fra mødet, som efterfølgende blev lagt ud på foreningens hjemmeside, er ét af formålene med foreningen at vise solidaritet og støtte til landsbyen og landsbyens beboere. Men i den formelle version er dette formål forsvundet. KDD er formet som en dansk forening (med et dansk navn), og måske for at gøre økonomisk støtte fra kommunen mulig, er integration gjort til et centralt formål. Tre medlemmer af bestyrelsen har i separate interview, som jeg har foretaget, henvist til den udfordring, som integration udgør, i deres redegørelse for foreningens nødvendighed, snarere end udvikling i landsbyen. Oguz, den nyvalgte formand for foreningen

*Udviklingen af et afsendersamfund
afhænger ikke bare af økonomiske
remitter, men også sociale.*

forestiller sig ganske rigtigt, at forretninger kunne blive en del af foreningens aktiviteter, men der er andre opgaver som presser sig mere på, nemlig dem integration af især migranternes børn i det danske samfund. En forudsætning herfor er, forklarede Oguz mig, at de bliver klar over, hvad deres kulturelle udgangspunkt er.

Murat, på den anden side, er overbevist om, at der er et stående ønske om at bidrage til udviklingsprojekter i landsbyen blandt foreningens medlemmer. Vedtægterne på hjemmesiden er kun hen-

vendt til udenforstående, fastholder han.

For KDD er formålet således, ifølge vedtægterne, først og fremmest at være et samlingssted for medlemmerne og at arbejde for en kulturbevarende integrationspolitik – at danne bro mellem kulturer. Der er ingen henvisninger til Kücükale, bortset fra foreningens navn. Men i kraft af at der er tale om en forening med aktiviteter for dem, der kommer fra Kücükale, er der et implicit formål om at styrke dette fællesskab. I vedtægterne er der ingen antydning af, at dette fællesskab inkluderer dem, der fortsat bor i Kücükale, ej heller af at foreningen har til formål at støtte projekter i Kücükale. Men det første der toner frem på foreningens hjemmeside er et foto med et vue udover landsbyen. I realiteten er bestyrelsesmedlemmer da også mere splittede om foreningens formål end det fremgår af vedtægterne.

Kücükale i dag

Kücükale blev en kommune (*belediye*) i 1991, og under det seneste lokalvalg havde 1363 stemmeret.¹³ I landsbyens eneste skole går der ca. 400 børn. Jeg besøgte Kücükale midt i sommerperioden, hvor der er mange mennesker i landsbyen, fordi migranterne med deres familie er på kortere eller længere besøg. Kücükale er nu domineret af nye huse, der rummer flere etager (flere lejligheder) og ofte dekoreret med fliser eller sten, og som regel er de omgivet af en mur af cement. De står i nogle tilfælde tomme, det vil sige at de endnu aldrig har været beboet. Andre er beboet af den ældste generation i familien, mens sønner og døtre med deres ægtefælle og børn kun kommer på besøg i sommerferien. Igen andre er kun beboet i sommer-

ferien. Men mellem de nye huse, især i landsbyens kerne, ligger fortsat mere beskedne, og i nogle tilfælde faldefærdige huse. De landsbybeboere som ikke er migreret har i nogle tilfælde også bygget et nyt hus indenfor de seneste 10-20 år, men de er mindre og bygget af mere beskedne materialer. Når man bygger nyt hus i landsbyen, placeres det ved siden af det gamle, som ikke rives ned, men blot får lov at stå. Jobmuligheder i landsbyen er begrænset til småhandel og landbrug, men ingen af disse beskæftigelser indebærer megen indkomst. Alligevel står de huse ikke altid tomme, idet kurdere, som kommer til området fra Østtyrkiet, for at få forefaldende arbejde, får lov at bo i dem uden at betale husleje. Alt i alt betyder denne udvikling at landsbyen er vokset, i form af at det bebyggede areal er udvidet betragteligt indenfor de seneste 10 år, men uden at indbyggertallet er vokset. Infrastrukturen i landsbyen er heller ikke blevet forbedret. Det er kun hovedvejen, der er asfalteret, resten af landsbyen er kun betjent af dårligt vedligeholdte grusveje.

Jeg besøgte Kücükale i sommer, og her mødte jeg endnu et medlem af bestyrelsen for KDD, Bilal. Som de øvrige bestyrelsesmedlemmer er han bosat i Danmark, hvor han er ansat som etnisk konsulent på en fagskole. I Kücükale holder han ferie og renoverer samtidig familiens hus i landsbyen. Den nuværende borgmester – *belediye baskan* – er hans onkel. Jeg talte med Bilal og en funktionær på kommunekontoret, det vil sige Bilal skiftevis oversatte og bidrog til samtalen. Funktionæren forklarede, at ferie i sommerperioden for de ansatte i kommunen ikke var en mulighed, fordi dem der bor i Europa kommer på besøg og så kommer der gang

i projekterne: “[...] de medbringer gode idéer til projekter i Kücükale. Vi diskuterer sammen og sådan samarbejder vi.”

Blandt de nuværende projekter er konstruktionen af et vandtårn, det vil sige et nyt vandreservoir for landsbyen. Desuden bygges der veje, der plantes træer og en park er under etablering. Som funktionæren forklarer det, er der ikke tale om direkte økonomiske bidrag, men snarere bidrag i form af idéer – i Levitts terminologi, sociale remitter. Men Bilal supplerer: Landsbyens skole mangler IT-faciliteter: “Vi i foreningen har måske en mulighed for at støtte her. Vi kan samle penge og betale for de faciliteter. Skolen mangler også grønne områder.”

Med andre ord, ifølge Bilal kunne det være et formål for foreningen at støtte udviklingsprojekter i landsbyen, ikke kun i form af idéer og vejledning, men også økonomisk. Således er der enten ikke enighed i bestyrelsen om foreningens virke eller ifølge Murat, er der tale om en tilsyneladende uenighed, fordi andre bestyrelsesmedlemmer er tilbageholdende med at nævne de formål, som ikke er i overensstemmelse med de formelle. Kun foreningens fremtidige aktiviteter kan imidlertid vise, hvilken retning, der bliver den dominerende.

Transnationalt vs. nationalt medborgerskab

Murat forlod landsbyen da han var 18 år gammel. Han er klar over at der fortsat er udviklingsbehov i Kücükale, men som et ekko af Sezer, er det hans position, at disse udfordringer bør mødes af den lokale politiske ledelse.

Familierne i landsbyen er stærkt sammenvævede, oftest gifter kusiner sig med fætre. Ifølge Murat, falder de lokale valg i

Kücükale stadig ud i overensstemmelse med den klan af familier, som man tilhører. Han mener ikke de er anonyme som de ellers skal være, ifølge tyrkisk lov. Den klan af familier som p.t. har ledelsen er i opposition til den, som Murats familie tilhører. Murat forsøger dog at holde sig udenfor landsbyens politik, og holder udelukkende sin ferie der. Han insisterer således på at besøge landsbyen som turist og, kan man sige, reservere sit medborgerskab til det danske samfund. Alligevel har han mistanker om at landsbypolitik har påvirket hans egen politiske karriere i Danmark. Der har gået rygter om at migranter fra Kücükale i den københavnske forstad har gået fra dør til dør og bedt andre med oprindelse i landsbyen om ikke at stemme på ham – siden han ikke gør noget for landsbyen. Som lokalpolitiker i Danmark er det for Murat en absurd situation.

Således, for Bilal såvel som for Murat, er det ikke ligetil at forlade landsbyen fuldstændigt og selvom man fysisk har forladt byen, har man ikke nødvendigvis forladt det transnationale sociale rum, som landsbysamfundet i dag udgør. Med andre ord, praktiserer Bilal et transnationalt medborgerskab, mens Murat anser det for at være umuligt. Men dét at de på hver sin måde fortsat engagerer sig i landsbyens forhold fortæller om hvordan solidaritet i landsbyen, forstået som et transnationalt socialt rum, forandrer sig i retning af det kollektive og i mindre grad familiebase-rede.

Hvordan solidaritet? Hvordan udvikling?

Der er således ikke enighed om, hvordan man som migrant udviser solidaritet i det transnationale sociale rum, som landsbyfællesskabet i dag udgøres af. Bilal går ind for at KDD støtter udviklingsprojekter i

landsbyen økonomisk, på trods af at han givetvis er mere integrationsagent end entreprenør – og det kan meget vel have betydning, at han har familierelationer til landsbyens nuværende ledelse. Men i tråd med Sezer, er det for Murat de sociale remitter, snarere end økonomiske, som man som migrant bør bidrage med. I øvrigt er integration af migranter i modtagerlandet den måde som han og andre integrationsagenter ønsker at udøve solidaritet på. Det vil sige at der for integrationsaktivisten følger et uretmæssigt medborgerskab i landsbyen med kollektive økonomiske remitter. Måske paradoksalt gælder det ikke for de sociale remitter.

De aktuelle hjemstavnsforeninger kan læses som et forsøg på kollektivt at fremme solidariteten det transnationale sociale rum, som landsbyfællesskabet udgør i dag, hvor migrationen er i en relativ sen fase. Migranternes aktiviteter i hjemstavnsforeninger, rettet mod hjemlandet, trækker i retning af at fremme global lighed, og imødegår dermed den ulighed, som den globale kapitalisme har tendens til at fremme. Men samtidig er dette landsbyfællesskab i høj grad præget af interne modsætninger og sociale skel, og institutionaliseringen af denne solidaritet er akkompagneret af nye sociale eksklusioner, i form af at de midlertidige beboere fra Østtyrkiet, der slet ikke regnes for at være landsbybeboere. Således kan den erklærede solidaritet dække over nye hierarkier, der skiller entreprenører fra integrationsaktivister, migranter fra ikke-migranter og landsbybeboere fra ikke-landsbybeboere. Udviklingsprojekter, som sættes i gang af hjemstavnsforeningerne, kan således næppe kompensere for de sociale hierarkier, der er opstået gennem migra-

tionsprocessen, ikke mindst igennem forskellige niveau'er for forbrug.

• f •

- 1 Alle personnavne i det følgende er opdigtede med henblik på anonymitet.
- 2 Eller som det hedder i migrationslitteraturen: "Home Town Association" (HTA).
- 3 Caglar, Ayse: "Hometown Associations, the rescaling of state spatiality and migrant grassroots transnationalism" i *Global Networks* vol. 6, no. 1, 2006: 1-22.
- 4 Goldring, L.: "The Mexican State and transmigrant organizations: Negotiating boundaries of membership and participation" i *Latin American Research Review*, vol. 37, no. 3, 2002: 63.
- 5 Werbner, P.: «The Migration Process. Capital, Gifts and Offerings among British Pakistanis». Oxford: Berg 1990.
- 6 Østergaard-Nielsen, Eva: «Transstate Loyalties and Policies. Turks and Kurds in Germany». London: Routledge 2002.
- 7 Glick-Schiller, N., L. Basch & C. Szanton Blanc: "Transnationalism: A new analytical framework for understanding migration" *Annals of New York Academy of Sciences* no. 645, 1992: 1-24; Faist, Thomas: »The volume and dynamics of international migration and transnationalism». Clarendon Press, 2000; Levitt, P.: «The transnational villagers». Berkeley, University of California Press, 2001.
- 8 Guarnizo, Luis E. & Michael P. Smith (red): «Transnationalism from below». New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers, 1998.
- 9 Goldring, L.: "The Mexican State and transmigrant organizations: Negotiating boundaries of membership and participation" i *Latin American Research Review*, vol. 37, no. 3, 2002: 57.
- 10 Se Goldring, *ibid.*; Portes, Alejandro, Cristina Escobar, Alexandria Walton Radford: "Immigrant Transnational Organizations and Development: A Comparative Study" i *CMD Working Paper* no. 5, Princeton University, 2005.
- 11 Faist, Thomas: «The volume and dynamics of international migration and transnationalism». Clarendon Press, 2000 og "The border-crossing Expansion of Social Space: Concepts, Questions and Topics" i Faist, T. & Özveren, E. (red): «Transnational social spaces: agents, networks and institutions». Gateshead: Atheneum Press, 2004: 1-36.
- 12 Levitt, P.: "Social remittances: A conceptual tool for understanding migration and development, www.hsph.harvard.edu/wpweb/96_04.pdf, 2006 og «The transnational villagers. Berkeley, University of California Press, 2001.
- 13 Ifølge oplysninger på en hjemmeside for Kücükale.